

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 7 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյանիս խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлис. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերէն)

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
խրաքանչիւր ըստին 2 կոպեկ.

Եփեմիա Միսնակչեան, Գրիգոր, Սարգիս, Աղէքսանդր և Տիգրան Վարդանեան-
ները, Մարիամ Աւետիսեան, Նարեկ-Պալիկեան, և Սրբուհի Պապեան յայտնելով
առաջինը՝ իր ամուսնու, իսկ վերջինները իրանց հօր

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆՏԻ

մահը, խնդրում են խնամքստար իրանց ազգականներին և ծանօթներին շնորհ
բերել յուզարկաւորութեան, որը տեղի կունենայ հիւնդարթի, հոկտեմբերի 8-ին,
ժամի 10-ին սեփական տնից, Ստարո-Ինստիտուտսկի փողոցը, դէպի Մոզնու սուրբ
Գէորգ եկեղեցին: Հոգեհանգիստը կը կատարվի չորեքշաբթի, երեկոյեան ժամի
6-ին:

1—1

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Դատաւարական գործ.
Խորհրդ և պատ. Նախկին խմբագրին. Նախկին խմբ.
բաղին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՒԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
Իշխանի թաղումը. Զուտաց դպրոցների հարցը. Ի-
տալիա և երկաթուղան դաշնակցութիւն. Հայոց
ընդուն Բոլշակովսկու. Բերայի հայոց թատրոնը.
Հայերը Չիկագոյում. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ
ԼՈՒՄԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒ
ԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՍԱԿԱՆ. Կողմանց ֆիլմեր.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

Հոկտեմբերի 3-ին և 4-ին քննվում էր Թիֆլիսի
դատաւարական պալատում մի քրեական գործ,
որը թէև ինքն ըստ ինքեան ոչինչ հետաքրքրու-
թիւն չէր ներկայացնում, քանի որ այս տեսակ
գործերը, ինչպէս պատմութիւններ և պոէզիան կը-
րակ տալ՝ մեզ մօտ շատ սովորական բաներ են և
մեր դատաւարներում այդ տեսակ գործեր տարե-
տաան և երկու ամիս են քննվում:—Բայց այս ան-
գամ պալատի քրեական բաժնի դահլիճը այնու
ամենայնիւ լի էր բաղմունքով ունկնդիր հասարա-
կութեամբ: Մասնաւոր բաղմունք էին ունկնդիր
կանաչը: Գործի հետաքրքրութիւնը իսկ դրանումն
էր, որ մեղադրեալներէն մէկն, յոյն Բարխանո-
վին, պաշտպանում էր Մոսկովայի հուշակաւոր
փաստաբան, երգեւտը հաստատարատար Պէշվակո:
Ահա գործի ելակետը. Նովոբորովսկի քաղաքի
ուսու մասնաճառ Վալիովի խնամութիւն անցյալ

մարտի կրակ տուեցին և այրեցին խնամութե-
ր, ա-
պա, մի քանի ժամանակից յետոյ, իրան վալի-
ովին էլ փողոցում խանդավառ սպանեցին: Աս-
կան ընկա. քաղաքի ուրիշ մասնաճառների վրա
որոնք Ռուսաստանի ներքին նահանգներից նոր
եկած հարուստ վալիովի առեւտրական մրցու-
թիւնից յետոյ մեղադրեցան այդ յանցանքում:
Նովոբորովսկի մասնաճառներ՝ Լեւոն Արուշաճէ,
յոյն Բարխանով, և Ալիքէի, Միլոզ-Բարա ու Ա-
զա-Բարա պարսիկները: Գործը քննվեց արդէն
Նովոբորովսկի նահանգական դատարանում և հի-
մա անցկացաւ Թիֆլիսի դատաւարական պալա-
տը:

Դատաւարական պալատում նախագահում էր
պալատի անդամ Ֆրանցոյի, իսկ անդամներն էին
Կարապետի և Վերիսովսկի: Մեղադրում էր պալատի
պոլիսիոսի օգնական իրօզովսկի: Մեղադրվածնե-
րից երեքն՝ Արուշաճէին և Երկու պարսիկներին
պաշտպանում էր փաստաբան Գ. Տէր-Ստեփանով,
Ալիքէի պարսիկն՝ փաստաբան Միլոզովի, իսկ
յոյն Բարխանովին՝ փաստաբան Պէշվակո:

Հոկտեմբերի 4-ին, գործը քննվեց յետոյ, դա-
տաւարական պալատը որոշեց. Բարխանովին և
Միլոզ-Բարա պարսիկն արտադրանքի, իսկ միա-
ցածներին իրանց բոլոր իրաւունքներից զրկելով՝
դատաւարանը տաժանակիր աշխատանքներին Սի-
բիրիում, 12 և 15 տարի ժամանակով:

ԲԱՆԱՍԻՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԶՈՂԱՆՑ ԳԻՔԻՆ

(Երկու թիւն)

Գարնանային մութ գիշեր էր. Զ... գիւղի ժող-
վուրը հանգիստ ննջում էր. ոչ մի աղաղակ, ոչ
մի ձայն չէր լսվում ամբողջ գիւղի մէջ և խա-
ւար գիշերվայ մութութիւնը երբեմն երբեմն
խանգարում էր բուերի անձուների վայրը:
Գիւղական անաղին գամիւռ չնեւն ևս այդ գի-
շեր մութում էին խոր քնի մէջ. կարծես լուս-
նեկի բացակայութիւն էր պատճառ, որ ոչ մի
տեղից հաչ չէր, լսվում. գիշերվայ այդ պահուն
եթէ մի ճանապարհորդ անցնէր այդ գիւղով, ան-
շուշտ աւերակ կը կարծէր նրան: Սակայն այս
անվրդով խաղաղութիւնը շատ քիչ ժամանակ տե-
ւեց և մի քանի րոպէից յետոյ շնոր մի այնպիսի
սարսափելի հաչ բարձրացրին, որ ամբողջ գիւղը
ողբի կանգնեց. դեռ ևս գիշեր էր, գիշեր բառի
բուն մտքով, երկնային դարձ լուսնեակը վաղուց
թափ էր կայացած և արտառն աչքերը միայն, այդ
գիշեր, կարող էին մի բան տեսնել:
—Տղերք, ձեզ մատաղ, դուռայ՝ Ոսկան սուրբ,
շուտ արեւ ձիւսները ետհարեցէք *) և հետո և-
կեք:
—Ինչ կայ, ինչ, հարցրին ամենքը միմեանիս:
*) Թամբեցէք:

Ոսկան ապերը վրդովեց և կարծես թէ չէր
ուզում ասել թէ բան ինչումն է, բայց գիւղա-
ցիները անդադար դուռում էին և հարցնում:
«Վալիւ մի, Ոսկան ապեր, ասա ինչա պատա-
հել է:»
—Կղզանց ֆիլմն թուրքի թուրքը *) փախ-
ել են, որ թուրքացիներն չիլովիված բացակայեց
Ոսկանը:
Այլ ևս հարցումներ չէր ժամանակ չը կար. ան-
միջապէս գիւղը քաջ մարդկանցից 6 հոգի զինա-
ւորվեցան և ձի նստելով ճանապարհ՝ ընկան մօ-
տակայ թուրք Ա... գիւղը:
Փախցած տղան մի 17 տարեկան երիտա-
սարդ էր. նկարագրած գիշերը տաւար արածա-
նելիս յանկարծ տեսնում է, որ մի խամբ գլխա-
ւորված թուրքեր են գալիս, ուղում է փախչել,
բայց չէ կարողանում և թուրքերը ընկնելով Գի-
քան ու ձիւս վրա նստեցնելով՝ փախցում են
թուրքացիներու համար. բարեբախտաբար մի ուրիշ
տաւարած վաղելով գալիս է գիւղը և խմացում է
տալիս տղայի ծաղկներին. գիւղի ժողովրդի մէջ
խելոյն իրարանցում է ընկնում և մի խումբ քաջ
մարդիկ ճանապարհ են ընկնում փախցած ֆիլմ
հետեւի:
Թէ այդ գիշեր և թէ երկուրդ օրը գիւղացի-
ները ամբողջ խառնակութեան առաքանկ կղզանց
ֆիլմն էր. մէկն ասում էր, որ շատ հեռու տա-
րած կը լինեն և անհար է դանել, միւսը պն-
դում էր, որ մօտակայ թուրք գիւղերից մէկումն
*) Հոգեւորականներ:

ԽՈՒՆԻՍԱ ԵՒ ՊԱՍՍ

Կ. Պօլսի «Հայրենիք» լրագրում կարդում ենք
հետեւեալ յօդուածը պատ պահելու մասին.
«Հայ ժողովուրդը ջերմեանով երկիրաճողու-
թեամբ հպատակած է միշտ հայրապետական որո-
շումներուն: Հայուն համար պահքը կենսական
մաս կը կազմէ կրօնքը և հաւատքը: Կարելի է
ըսել թէ հաւատնեւում մէջ դարերէ ի վեր իրարու
յաջորդող տան մը սերունդները երբեք չեն խո-
րած իրենց պահքը: Այս է արդեօք պատճառը,
որ հայերը շատ մեղմաբարոյ են: Սակայն պէտք
է ընդունիլ թէ Արեւմտեան եկեղեցին ա-
ւելի առողջարանական և դիտական հիմքու վրայ
հաստատած է պահքը և ծովը, քան թէ Արեւելեան
եկեղեցին: Արեւմտեանին համար միս չուտելը
պահք պահել է. կաթն ու հաւիթը, ինչպէս ձու-
կը՝ պահոց ուտելիքներ են. իսկ ծովապահութի-
ւոյ՝ ամենայն դրուով կը նշանակէ, և բացառիկ
պարագայներու համար է:
«Իսկ մեր վարդապետութիւնը պահքի համար
բոլորովին տարբեր է. կաթնեղէնը, մսեղէնը,
ձիւնեղէնը արտաքրուած են մեր պահքի ուտելիք-
ներից, և մեր ծովապահութիւնը կը նշանակէ ո-
րոշեալ ժամանակ մը բերանը բնաւ բան չը դնել:
Կրնանք ըսել թէ Արեւմտեան պահքը կը համա-
պատասխանէ մեր նաւակատիւներին, և ծովապահու-
թիւնն ալ մեր պահքն է:
«Արեւմտեան եկեղեցին այս ամենուն հետ միա-
սին շատ աղատամտութեամբ կը վարուի պահքի
մասին, և ի հարկին կամ անհատներու, կամ
ընդհանրութեան հրաման կուտայ պահքը լուծել
առժամայն կեցողով: Մեր մէջ այսպիսի սովորու-
թիւն չը կայ. պահք պահելու անկարողները եթէ
խղճահարկն, հրաման կանոնն իրենց խառովա-
նահայրեն. կամ եթէ հրաման ալ չաւան, իրենց
մեղքերու պարտքի սիւնակին մէջ կը բարդեն, և
խոտովաւորութեան օրը միանալու հետ կը քննեն:
«Քրդերայի համաճարակը հարկաբեց վատիկա-
նը կաթնով ժողովրդին թոյլտուութիւն ընել
պահքը լուծելու, և որովհետեւ Կովկասի մէջ ալ
կաթովի ժողովուրդ կայ, այդ թոյլտուութիւնը
հոն ալ տարածուեցաւ, ու վերջերս Թիֆլիս, Ա-
ղէքսանդրոպոլ և ուրիշ քանի մը տեղեր կաթովի
է լինելու փախցած ֆիլմն, իսկ ոմանք էլ յուտա-
հատված կարծում էին, որ աղային թուրքերը կը
սպաննեն:
Ոչ գիւ համար այնքան դժուր չէլուա. այս չա-
բաքասիկ համբաւը, որքան ֆիլմը նշանած սի-
բուս Նախշուրն համար. երիտասարդ աղջկայ
սիրտը կաշկանդվեց ջղային սարսուռով այդ տուր
խմանաւուն պէս և չը գիտէր ինչպէս վրէժխնդր
լինել թուրքերից: Մէկ նրա մտքովն անցնում էր,
որ տղամարդու չորեր հազած ձի հեծնի և գիւղա-
ցիների հետ գնայ, մէկ էլ ուղում էր մի երկու օր
սպանել և տեսնել գիւղացիների փնտռելու հետե-
ւանքը. սիրուն աղջիկը չէր լաց լինում, նրա աչ-
քերում արտասուքը չորացել էր. գեղեցիկ Նախ-
շուրը հանգիստ չուէր, նա ոչ քնում էր, ոչ ու-
տում, ոչ խմում և ոչ խօսում. նրա արտի միակ
թանգագին առաքանկ չը կար. չը կար ֆիլմն, որ
մի քանի ամիսից յետոյ յաւիտեան նրանը պիտի
լինէր:
Երկու օր անցաւ. մինչև գիւղացիների վերա-
դարձը. ամբողջ երկու օր այս ու այն կողմը թա-
փառելուց յետոյ վերջապէս գիւղի մեծ ճանա-
պարհի վրա մի խումբ մարդիկ երևացին. հեռու-
ից նայողին կարծես թէ դրանց մէջ երեւում էր և
փախցած ֆիլմն. բայց աւանդ այդ ֆիլմն չէր,
այլ մի թուրք տղայ, որին հայ գիւղացիք բերել
էին հայացնելու և այգիվառվ վրէժխնդր լինե-
լու թուրքերից. գիւղացիների այս պարքը ոչ
այլ ինչ էր, եթէ ոչ ցոյց տալ գիւղի մարդկանց,
որ ամօթալի ու դատարկ չեն վերադարձել:
—Մի օր էլ անցաւ: Երեկոյեան Զ... գիւղը

եկեղեցիներու մէջ կարդացուեցաւ Պապին կոն-
դակը որով կարծես թէ ժողովուրդը քրդերայի
միջոցին պահք չը պահէ: Այս թոյլտուութիւնը
արթնացուց մերկներն ալ, որք անկան մոտեցել թէ
քրդերայի միջոցին առողջարար սնունդ մը կենսա-
քի պահպանողութեան պէտք մըն է, հետեւեալ
Ս. Էջմիածնէն ալ հայ ժողովրդին արտօնութիւն
մը արուելը վերին աստիճանի օգտակար կրնայ
ըլլալ: Թիֆլիսի հայ մամուլը սկսաւ այդ գաղա-
փարի ջատագով հանդիսանալ, և երէկ ալ հրա-
տարակեցինք թէ Կովկասի շատ մը քաղաքներէ
խնդրել պիտի ներկայանայ կաթովիկոտական Տե-
ղապահին, որպէս զի հրաման արուի քրդերայի
ժամանակ պահքը առժամայն կերպով լուծել:
«Պօլսեցիները կարդալով այս լուրը կը դար-
մանան. ինչո՞ւ համար այդ լուրովսններն ալ մե-
զի պէս ինքնաբերաբար չեն լուծել պահքներին,
կը հարցնեն շատերը: Այս զարմացումի պատճառն
այն է, որ մենք լաւ չենք գիտեր թէ կրօնական
աւանդութիւնները ինչպէս զօրաւոր կերպով հա-
տատարւում են դաւաւացիներու սրտին մէջ:
«Տեղական ու Սիրողը այս պարագայի մէջ
ինչ վճիռ պիտի տան: Սիրելի է մեզ յուսալ թէ
պիտի մտածեն որ պահքը պարագայէ կը բա-
նողջութեան միջոց մը, իբր մարդկային բնաւո-
րութիւնը հանդարտեցնող դարման մը հաստա-
տուած ըլլալով, կը բերէ, և համաճարակի մը ատեն
ժողովրդին համար վտանգ մը կըլլայ, եկեղեցական
իշխանութիւնն ալ որ այս պարագայի մէջ մարմ-
նի ալ բժիշկ մըն է, ամեն բանի առաջ իր ժո-
ղովրդին օգուտը պիտի մտածէ, մանաւանդ պար-
զամիտ մասին, և չը հարկադրէ զանոնք կամ ի-
րենց առողջութիւնը դոհնել, կամ իրենց խիղճը»:
ՆԱՍԱԿ ԽՄԱԿՈՐԻՆ
Արմաւիր, սեպտեմբերի 30-ին
«Մշակ» լրագրի № 109-ի մէջ. Պ. Յ. Մարտ-
ման, հրապարակ է հանել այն սկանդալը, որ
իրան թոյլ է առել Արմաւիրի գաղութի վարու-
թիւնը:
Ինչպէս երևում է յարգելի պարոնը չը գիտէ,
մասն հինգ ձիւաւոր թուրքեր, որոնք մահմադական
հոգեւորականներ էին:
—Ինչ էք ուղում, հարցնելով (դուրս վազեց
թուրքերի մօտը գիւղի չորուշը *):
Թուրքերից միւսը, որն արտաքին հագուստով
միւսներից դասադանվում էր, ասեց. ձեռք ձեռք
վախկոտ Ապրին դուրս եկաւ. «այնպէս ինչի»
(**) Կղաւ նրա առաջին խօսքը թուրքերին, որին
վերջինները պատասխանեցին նայնպիսի քաղաքա-
վարութեամբ:
—Մի 13 տարեկան տղայ են փախցրել մեղա-
նից, ասեց թուրքերից միւսը, փաշա լուծութիւնից
յետոյ, այս կողմերը խօ չեն բերել:
Տանուտելի երեւի դոյնը թուաւ, մի ձեռքով
գլուխը քրդից և անմեղ. կերպարանք աւանդով
պատասխանեց. խաբար չեմ, ձեզ մատաղ, ինչ
եմ խմանում. գիւղը մեծ ա... ով ա գիտում...:
Մօլաները իրար մէջ փախցան:
—Էք անպիտան իշխարի Բեգլարի մօտն ա տը-
ղան, միթմիթաց տանուտելը մօտիկ կանցնող
գիւղացիներին, մեզ աննք է:
Մօլաներին տանուտելը տուն հրաւիրեց, իսկ
ինքը գնաց իր «սիրողաների» (***) հետ խորհուրդ
անելու:
—Պետի, աղա ինչ անենք է, զիմեց տանուտելը:
—Ինչ պիտի անենք, խորհուրդ կընդունի նիս-
տեց տանուտելի մօտեւ Պետին. պէտք է իշխա-
ներ կորած տղան յետ տանք, թէ չէ՝ հիբիման
(*) Գիւղ. (**) քաղ. (***). քաղ. երեւոյ:

որ այդ տեսակ խաղերը Արմախիւրի երկսեռ ուսումնարաններում սովորական բաներ են: Այս անգամ Երևանի քաղաքում, սեպտեմբերի 5-ին հետադարձ է բաժնուհի մի վարժուհու, օրիորդ Յովհաննիսեանին, հրաւիրելով նրան Արմախիւր, վարժուհու պաշտօնով: Օրիորդը սեպտեմբերի 6-ին տալիս է իր համաձայնութիւնը, և նոյն ամսի 15-ին դալիս է Արմախիւր: Բայց, երեւակայեցէք, օրիորդն է վարժված լինում... Գեո. չորսնակալ պէտք է լինել մի պարսկին, ա. Նալբանդեանին, որն առ ժամանակ իր հաշուով պահում է օրիորդին քանի մի օր, մինչև որ հասնում են խեղճ օրիորդի համար ճանապարհածախսը և ճանապարհուհու:

Ինչ անուն պէտք է տալ հետեւեալ երեւոյթին: Վերջին տարիներս Արմախիւրի ուսումնարանները մնալ են կրկն մասնաօրապէս 500 լուր: Ինչ քանակ ապաւար հաճախողներն ուսուցիչներն ապրում են: Թող բանան մասնակցները և անհետն: 1884 թիւի մինչև այժմ հրաւիրել են և արձակվել տասը ուսուցիչները և անհետն: Գրանք անհետն: Երբ մի տարի միայն յիսույ իրանք են հրաւիրել անկապող լինելով ծառայել այժման վարժուհեան իշխանութեան տակ: Թող իրանք ուսուցիչները վկայեն:

Հասն և շատ բաներ կայ գրելու Արմախիւրի ուսումնարանների մասին, բայց հանգամանքները թող չեն տալիս:

Տեղ-Յարուսթին խաչերեսանց

ՆԱՍՏԱԿ ՆՍՐԱԳՈՐԸ

Թող ամէք ձեր լրագրի միջոցով յայտնել սրտաբուրդը չորսնակալ Ներսիսեան զորոյցի վերջին երեք տարւոյ ընթացքաւոր ուսանողներին, որոնք զնահատելով եռամեայ տեսչական ծառայութիւնս դարձրուած պատիւ արին մատուցանելով ինձ իրանց երախտագրութեան և համարութեան ուղիւնքը:

Յովհ. Սպեղիարեանց

ՆԵՐՍԻՍ ԼՈՒՆԵՐ

Մեզ հաղորդում են, որ Ներսիսեան զորանոցի տեսուչ պ. Յովհաննէս Սպեղիարեանին իր երեք տարւոյ տեսչութեան շրջանապարտ աշակերտները մի չորսնակալական դրութիւն են ներկայացրել, որի մէջ նրա երակալները և տեսչական օգտակար դրութեան լինելով չորսնակալութիւն են յայտնում նրան՝ ոչ որպէս լոկ մի լաւ տեսչին, այլ և որպէս բարեխղճ ուսուցչին և անխնայ մարդուն:

Արիտաւոր դանդաղ կանոն ու հալա մի լաւ շարաֆէլ վրանսն զնեւով աղային էլ կը տանեն: Խորհուրդը վճիռ կայացրեց, թուրքերից պահանջել 1000 մանէթ և աղան, զարմանալ այն պայմանով, որ ոչ թուրքերը զանգառովն և ոչ հայերը պաշտէն էլ եղաւ: Երկրորդ օրը թուրքերը վճարեցին 1000 մանէթ և աղային վերցնելով զարմանալ իրանց գիւղը, աղայիսով Քիլիկի ծախվեց 1000 մանէթով: Քիլիկիներով մեծ մասը գոհ չէր այս վճարից, բայց ուր կարող էր ծախել հանել տանուակերի խորհրդի վճարի դէմ:

II

Մի գեղեցիկ առաւօտ էր: Զ... գիւղի արևելեան բարձր սարի վրայից մի ինչ որ երևում էր, այդ առաւելան երեւնալ անհետանում էր սարի կատարից, երեւնալ ամբողջապէս էր երևում, սակայն որքան էլ սարը աչքեր լինէին, անկարող էին այդ տեսարանն արարածի մէջ կողմանց Քիլիկի ճանաչել: Այդ, կը զարմանաւ ընթերցող, թէ ինչ միտք ունէր երկամասարդի մի պղծակի տեղ կանգնելը: Բայց զարմանալ իսկոյն կանգնողն անհետն էր, որ Քիլիկի թուրքերի վախից չէր համարձակուած գիւղը մտնել և դարձրել կատարներից միայն աղաւ էր հրճվել իր հայրենի գիւղի տեսարաններով:

Նա լուռ ու մտնջ սարից նայում էր, որ գիւղին վրանսն ուղղորդվելով լարելով գիւղական մի խորհրդի վրա, օրհնելից տուն ու դուռ էր առնում նրա սիրելի Նախշուհը: Երկամասարդ խեղճարի պէս այս ու այն կողմն էր ընկնում իր սիրելիին աւելի մոտից անաղիւտ, բայց հնար չը կար:

Տեղական ուսուցիչներում կարգում ենք, որ վերջին ժամանակները Թիֆլիսի նահանգի կենդանիների, յատկապէս տուարի մէջ տարածված և բաւական կոտորածներ անող ցաւը՝ սկսել է այժմ զգալի կերպով նուազել:

ՂՈՒԲԱՑԻՑ մեզ գրում են. «Մեր քաղաքում չորս հատ աղբիւրներ կան, որոնք բաժանված են չորս մահալների վրա. այժմ հինգերորդ աղբիւրն էլ կամենում են կառուցանել վերին մահալում, ուր գլխավորապէս ընակվում են հայերը և ուսանողները: Չորս աղբիւրների մէջ հասում է Սուրբ թաթման կոչված աղբիւրից, որը գտնվում է Ղուբայից մոտաւորապէս 20 վերստ հեռավորութեան վրա, անխափանցել անտառի մէջ: Չորս հասում է և գետակի միջով, որի մէջ անց են կացնում երկաթե խողովակներ: Հին չէքը անպատճառ հարկաւոր է նորոգել և այդ պատճառով ինչպէս խառն են պատկը, առաջարկվել է երկու պ. Սարգսեանցի և տեղիս գաւառականի կողմից, որոնք, կարծես պայմանաւորվել են աղբիւրը նորոգելու ծախսերի մի մասը քաղաքային գումարներից, իսկ միւս մասը պ. Սարգսեանցի անձնական միջոցներից հայկաթիւն: Յայտնում ենք որ այդ երկու պարտնէրը չեն դանալ իրանց յանձն առած գործը գլխի բերելու, որով մեծ անուն և լաւ յիշատակ կը թողնեն Ղուբայում:»

«ՀԱՅԿԱՅ» լրագրին հետադարձ են երկրորդից որ օգոստոսի կէսից մինչև սեպտեմբերի վերջը երկրորդի վերջին գիւղերում մտան խաչերաւից 240 հոգի, իսկ երկրորդ քաղաքում գրեթէ նոյն ժամանակամիջոցում՝ 108 հոգի:

Այս օրերս առանձին գրքով լայն տեսաւ Թիֆլիսի թարգմանչութիւնը, որը մաս մաս տպագրվում էր «Новое Обозрение» լրագրում «Золотой ПЕЧУХ» վերնագրով: Վէպի թարգմանումն է պ. Մ. Կարա-Մուրզա: Գրքի վերջը նշանակված է 1 բուրլի:

Կ. Պոլսի «Արեւել» լրագրում կարգում ենք որ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքարանի ղեկավարները աւարտել է այն տեղեկագիրը պատրաստութիւնը, որը մանրամասնաբար նկարագրում է Մատթէոս և Գեորգ կաթողիկոսների Կ. Պոլսի մէջ եղած ընդունելութիւնը:

ԲԱԳՈՒՑԻ հետեւեալ տարախիւղի դէպք են հաղորդում մեզ. «Սեպտեմբերի 29-ին շուշեցի մի հայ երկամասարդ, միանգամայն երեք ուսուցիչ անհետն: «Տեղեկի լուրաց» կոչված թղթում իր սիրտնու ընդակարգում նստած ժամանակ մէջները մի ինչ որ բանի համար վէճ է ծագում:

Չը նայելով մէկ տարի էր անցել Քիլիկի անհետանալու օրից, սակայն Նախշուհը ոչ մէկի հետ չէր ուզում նշանովել: Նա համարելով իրանց տուր էր և եթէ սպասած առաւելան չը գար էլ, դարձեալ նա ոչ չէր հետ: չէր ուզում իր անհետանալ Քիլիկի փոխել: Մինչդեռ երկամասարդ աղջկայ սիրտը ապրում էր յուսով, ամեն րօպէս ապաստելով իր փայտիցած առարկային, Քիլիկի սիրտը մի այլ ցաւ էր մտնում ամեն րօպէս երբ նա իր գրութիւնը աչքի առաջ էր ունենում՝ սարսափում էր, հիւսիսադաւ դող էր անցնում նրա երակներով և կրտսերակալը գրութեան մէջ վազում էր դէպի տարի կատարը դէթ անտեղից հրճուելու իր սիրտին հետից տեսնելով: Հոռուրեան ամեն օր Քիլիկի այդ կրկնում էր և ամենաշատ ժամանակամիջոցը երկու օրից՝ աւել չէր տեսնում Քիլիկի այն վարմունքը զիտում էին գիւղի հովիւները և տաւարածները, բայց նրանց մեղքին անգամ չէր անցնում թէ այդ թուրքը սղան իրանց նախկին ընկեր տաւարած Քիլիկի է, և յիշում էր նա հայ կենդանաբար անհետն փոխվել էր, որ կարծես ի ծնէ թուրք լինէր նա: Նախշուհի հայր Կարապետը արդէն ծանծաղել էր Քիլիկի տղաներից և նոր փեսացու էր փնտռում: Զանցից անցած նա առաջարկել էր Նախշուհին նոր փեսացուն, սակայն Նախշուհը, լայ լինելով մեղքից հօր առաջարկը և աղաչանքներով կանխարգելեց հօր գիւղական կոչու սիրտը:

Մի օր Նախշուհը իր ընկերուհիների հետ դիտարկել էր մօտակալ սարի անտառը աւազողների քաղաքում, այդ այն սարն էր, որտեղ Քիլիկի առաւելաները կանգնում էր, յանկարծ Քիլիկի իր սուր

սիրտին կէս հանաք կէս լուրջ առում է. «Ես գիտեմ ևս ինձ սպանեմ»՝ ասելն ու ստորճանալն իր վրա ուղղելով մէկ է լինում: Կինը ընկնում է կիսամեռ: Երկամասարդը կարծելով թէ ինքն է պատճառն այդ սպանութեան և թէ սիրտին առողջանալով (վէրքը մահացու չէ լինում) իրան կարող է բանտարկել տալ, հանում է դաշոյնը և բուրդով լին վերջ տալիս նրա կեանքին: Ատրճանակի ծայրի վրա բակում ընակվող մի ուսուցիչ դալիս է որ տեսնէ թէ ինչ է պատահել: Երկամասարդը հրաւիրում է նրան ներս ու դաշոյնը ցցում կնոյ սրտի մէջ ու սպանում, և մինչև որ ուզում է այդ դիակները ծածկել, դալիս է նոյն բազում ընակվող երրորդ կինը՝ երկամասարդը դրան էլ հրաւիրելով ներս, նոյնպէս սպանում է. յետոյ դիակները ծածկում է, անցնում միւս սենեակը, հագուստը փոխում ու հանգիստ հոգով գնում երկաթուղու կայարանի մօտ իր ծանօթների հետ տեսակցում, այն տեղից էլ կառք է նստում, որ գնալ առաջին կայարանն ու այնտեղից վախչի: Բայց դեռ քաղաքից դուրս չեկած, ռառկանները բռնում են նրան և բանտարկում: Այդտեղ մարդասպանն ինքն ամենայն ճշգրտութեամբ խոստովանում է բոլորը:»

Հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը հաղորդում է տեղական հայոց լրագրներին, որ ընկերութեան կողմից ուղարկած սանիտարական խումբը չարտնական է իր արշաւանքը: Այժմ խումբը կարտնան է և այդտեղ ընկերութեան սանիտարները ախտահան արեւելիս 114 աներ, որոնք համարեալ բոլորն էլ չքաւոր հայերի տներ են: Այդտեղից խումբը պիտի ուղևորվի Նոր-Բայազետ և նրա շրջակայ գիւղերը, որտեղ նամանակէս պիտի ախտահան անի վարակված աները և բժշկական օգնութիւն հասցնէ հիւանդներին:

Անցեալ կիրակի, սեպտեմբերի 27-ին, հանգիստը կերպով օրհնելից Թիֆլիսի դատաստանական հաստատութիւնների համար Ստարո-Արտե-նայան փողոցում կառուցվող հեկտարական շէնքի հիւնքը: Այդ հանդէսին ներկայ էին՝ կառավարչապետ օգնական Կոնս. Տառնիշի, Վրաստանի եկեղեցւոյ, և բարձրագոյն աստիճանի շատ անձինք:

«Տարալ» պատկերազարդ շարժվածքներով վերջին, 38-որդ համարը լայն տեսաւ առանց պատկերների:

«Տարալ» շարժվածք երկին գրում են Գանձակից, որ այնտեղ ևս Թիֆլիսի օրինակին հետեւելով, զինվարայնում փնտրել, մեծ դատաւիճոյցին տար նախաճաշ է արժեք: Աշակերտներին Գրա-համար պէտք եղած ծախսերի մի մասը գիւղական վարչութիւնն է յանձն առել, իսկ միւս

ութեան համեմատ եկաւ այդտեղ և տեսնելով գիւղական աղջկանց այդ խորքը, փոքր ինչ շփոթվեց, աղջկանցից մինը թուրք տղային տեսնելով ճիշտ արեւելից և վայր ընկաւ, մնացեալները մի րօպէսով ցրվեցան, բայց Քիլիկի անշարժ և շուտաւ կանգնած նայում էր այդ վայր ընկնող աղջկան և հրճաւ մեծ երջւոյն զարմանքը, երբ տեսաւ իր սիրելի նշանածին: Նախշուհը ճանաչեց Քիլիկին և ուշիկ հայեանքը ձգելով թուրք տղայի վրա, բռնում սպառնալով Քիլիկի վայր ընկաւ, միւս աղջկաները փախան գիւղը, որ ինչպէս տեսն Նախշուհի հետ պատահած դէպքը: Երկար ժամանակ աղջկան ուշիկ չէր գալիս, մինչև որ Քիլիկի նրան վերցնելով տարաւ մօտիկ աղբիւրը և ցուրտ ջուր սրակելով լրան կաղնուրեց:

—Զմանցելի ինձ, դողալով հայրեցի Քիլիկի պինդ բռնելով աղջկայ ձեռքերը:

—Ո՛րք ևս, բո՛ք... սիրելիս, հաղիւ արտասանեց Նախշուհը: Հեռուից յանկարծ ձիւղուններ երևեցին, Քիլիկի այս տեսնելով մնաւ բարեւ անցեալ Նախշուհին և որքան ոյժ ունէր փախաւ: Գիւղացիք իմանալով թուրք տղայի աղջկանց վախեցնելը և Նախշուհի ուշիկութիւնը, մի քանի ձիւղներ մարդիկ ուղարկեցին, որ աղջկան աղա-տեն, սակայն ուղարկեցած Նախշուհը արդէն ներքե էր վազում սարի կատարից, երբ պատահեց գիւղացիներին:

—Չը ինչան, աղջի, հարցրեց նրա հայրը: —Ո՛րքն է, ծածկել խորամանկ Նախշուհը, մի թուրք տղայ էր այստեղ, երբ մենք աւել էինք քաղում, ևս վախից վայր ընկաւ, բայց թուրքն էլ իսկոյն փախաւ:

մասը հոգում են աշակերտների ծնադներն ու ինամակները:

Լրագրները հաղորդում են, որ ժողովրդական լուսաւորութեան միակարգութեան կարգադրութեամբ այստեղ տեսնական բոլոր դպրոցներում հինգշաբթի օրերը աշակերտների պարտաւորեցնելը պիտի ցերեկվայ ժամը 12-ին դադարեն, որպէս զի աշակերտները կարողանան զէթ մի օր շաբաթվայ ընթացքում հանգիստ առնելու միջոց ունենալ:

«Новое Обозрение» լրագրին գրում են Երևանից, որ այդ քաղաքում խաչերան ոչ թէ միայն չէ դադարել, բայց մասամբ և սաստկացել է վերջին ժամանակները: Այդ երեւոյթը վերաբրում են մասամբ այն հանգամանքին որ երևանցիք սկսեցին այժմ աղահոգեամբ մրդեր ուտել, բայց, աւելացնում է թղթակիցը, չը պէտք է մոռանալ և այն, որ Երևանը վերին աստիճանի կեղտոտ քաղաք է: Խաչերայի ժամանակ սանիտարները մաքրեցին քաղաքը միայն արտաքուստ, իսկ Երևանի կլիմայական, հնադարեան կեղտը՝ մնաց անձեռնմխելի:

Մեր քաղաքային վարիչները դրանելով միմիայն Գօրվիկի պրօսպեկտով և Գօրգոյվայ փողոցով չեն տեսնում ինչ անկարգութիւն կեղտոտութիւն է տիրում Թիֆլիսի միւս փողոցներում: Մասնաւոր սարակալի անաղապս էս Ալեքսանդրեան այդու շրջակայ փողոցները: Այդ այդու այն կողմը, որտեղ ինչ որ բարձրանալ կան դարձուրեւի է իր կեղտոտութեան կողմից, փողոցում, ցած կառուցների վրա ուղղակի անվաճ են անգլիկա-նախկութեամբ մարդկային արտաթորութիւններ: Առանցիկ գաղափարութիւն է բուրժուա այդ տեղերից: Ո՛րք են մեր քաղաքային վարիչները, ուր են մեր սանիտարները... Միթէ օրհնեալ խաչերան անցել է, քաղաքը պէտք է այժմ աւելի էլ անաղապս վիճակին մատնվի...

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են՝ սեպտեմբերի 30-ից հետեւալը: «Երեկ ոտովիմանալով» ըմբռնելից մշակված հաճանքներ բաժանեց ժողովրդի մէջ, որոնք մէջ բացարկւած էր թէ ինչպէս պէտք է պահպանել մաքրութիւնը, որպէս զի եկող տարի խաչերան չերեւոյ: Ուսումնարանները անհետնեցին, չբանտներ, բաները և արտաքինները դէպիմֆէլ-ցիայի են ներթափել: Լուսն էր որ դիւղերուն էլ դէպիմֆէլցիայի են ներթափում ուսումնարանները:»

Արտասահմանեան հայոց մի լրագրում կարգում ենք. «Յօրմանս Հայրիկ Երուսաղէմի մէջ իբրև սխաւաւոր մնացած միջոցին իր «Հրուերակերի» լրին աւանակաց: գրքի երկրորդ տպագրութիւնը

Նախշուհը խաղեց, որովհետեւ յոյս ունէր, որ զարձակ կը պնդէր տղային այդտեղ, իսկ եթէ մատնէր, գոցէ գիւղացիները նրան սպանելն թուրքմանաւ համար:

Նախշուհը չը տեսնէր, երրորդ օրը առանձին եկաւ սարի կատարը և անչափ ուրախացաւ, կը թիկերի մէջ թափկացած տեսաւ իր սիրելի Քիլիկին թէ որպիսի տեսարան էր երկու երկամասարդների այս հանգիստեան, դժուար է նկարագրել Քիլիկի լայն էր լինում: Նրա խօսակցութիւնից Նախշուհը չափ նոր բաներ իմացաւ թուրքերը: Քիլիկին մեծ հայրտութեան տէր էին զարձակ, նրան ախմայ ամբանացրել էին 2 թուրք աղջկաների հետ, որոնց՝ երեք անգամ Քիլիկի չէր ուզում տեսնել:

Մնաւ բարեւալ Նախշուհ, տեսե Քիլիկի և անյայտացաւ:

III

Երեք տարի էր անցել Քիլիկի թուրքմանալու օրից, Զ... գիւղը մի ձիւղաւոր մտաւ դա մի թուրք էր, որ հայաւարտ ցանկութիւն յայտնեց, գիւղացիք քահանայն ուրախութիւնից չէր իմանում ինչ անի, սակայն դա թուրք չէր, այլ թուրքացած հայ, այդ աղան կողմանց Քիլիկի էր, որն իր ամբողջ ժամանակը թուրքերին թողնելով մի ժիւղ միայն փախել էր իր հայրենի գիւղը:

Քիլիկին ճանաչեց, միմիայն սիրտն Նախշուհը ու և պարզվեց նրա հետ:

Որք րօպէս այդ աղային կարելի է տեսնել Զ... գիւղում: Ես նա անվերջ վարում է իր երկազորական խաղաղ կեանքը:

Կոն. Գիւլ:

հրատարակելէ զատ, «Պապիկ և Թովմիկ» անուն մի նոր գիրք ալ պատրաստած է որի մէջ մեծ հայրենի (պապիկ) աւանդած խրատներ կան»:

Կայսերական կովկասեան Գերատեստական ընկերութեան անդամները հրաւիրուած են ներկայ լինելու հերթական ընդհանուր ժողովին, երեք-չորս օր, հոկտեմբերի 6-ին, երեկոյան 7 1/2 ժամին: Ընթացիկ հարցերը քննելուց յետոյ, ժողովը պէտք է 1) կատարել ընտրութիւն Թիֆլիսի աղետոյթական դպրոցի հոգաբարձուի, 2) լսել պ. Ա. Գալանթարի դիմուցումը Զիւլաբայի ընկերութեան ձեռքի ցուցահանդէսի մասին և 3) լսել յանձնաժողովի դիմուցումը՝ Զիւլաբայի ցուցահանդէսում կողմնակի բաժին բանալու մասին: Ներկայ կարող են լինել և կողմնակի անձինք:

Կերակրի, հոկտեմբերի 4-ին, Թիֆլիսի քաղաքային թատրոնում, տեղական ուղիները քաղաքացիական հայոց դերասանական խումբը առաջին անգամ ներկայացրեց իւրենի «Պօկոր Շուսիման» պիւեան, թարգմանութիւն Ս. Հախումանի: Ի նկատի ունենալով, որ դա սեղանի առաջին խաղն էր և որ վաղուց ի վեր չեն եղել հայոց ներկայացումներ, և վերջապէս ի նկատի ունենալով պիւեայի նորութիւնը, առիթ կար կարծելու, որ թատրոնը ի կը վերի հասարակութեանը: Բայց, սպասածին հակառակ, թատրոնում շատ քիչ հասարակութիւն կար, և ինչպէս լսեցինք, մոտաւ 200 լուրջ էր միայն:

Թիֆլիսի հասարակութեան մէջ խոսում են մի անախորժ դեպքի մասին, որը պատահել է մեր քաղաքային կրթչտական ընկերութեան մէջ: Այդ դեպքի մասին և տեղական ուսու մասուրը սկսել է արդէն ակնարկութիւններ անել: Պատմում են որ յիշատակ բանկի մէջ ծառայողները մէկը շատ անկասկած կերպով էր վարում հաշվաւորները, որի համար և արժանիքով է արդէն բանկից, իսկ բանկի վարչութեան անդամներից մէկը, որը նոյնպէս հեռացած է այժմ, ներկայացրել էր բանկի կասային և փողը առայել բաւական խոշոր գումարի կուտակումներ, որոնք մի անգամ արդէն վճարված են եղել: Ուրեմն մի և նոյն կուտակումով երկու անգամ է վճարված եղել: Երբ խոսելով բանկի կրում էր զգալի վնաս: Այս բանի, ինչպէս լսում ենք, բանկում կատարվում է կատարվողական ընկերության և շատով պիտի նշանակի կրթչտական ընկերության լիազօրների ընդհանուր ժողով, որտեղ պիտի քննվի վերոյիշեալ դեպքը:

Հոկտեմբերի 4-ին, Գիւղարէի դպրոցում տեղի ունեցաւ երկրորդ ձիարշաւը, որին մասնակցում էին հինգ խմբեր: Առաջին խմբին մասնակցում էին երեք ձի, և առաջին պիւրը 400 ռ. ստացաւ: Երկրորդ խմբին «Ելբուս» ձին: Երկրորդ խմբում, առաջին պիւրը 275 ռ. ստացաւ: Կուրում մօլի «Ֆէնիկս» ձին: Երրորդ խումբը կրում էր «Ժողովրդական» անուն, որին մասնակցում էին 6 ձի: Դրանց թւում էր և մի թուրք ձիաւոր, մի նիւար, հիւանդոտ երեւաւոր, որը պտոյտի կէտում ձիուց վայր ընկաւ: Իսկ ձին, այնքան տաքացել էր, որ առանց արիւղ՝ միւս ձիերի հետ ամբողջ պտոյտն անցաւ: Հինգերորդ խմբին մասնակցողները 30 հոգի կազմակերպ էին, որոնք մի և նոյն ժամանակ դանակաւ վարժութիւններ էին անում, նշան դնելով: Դրանցից աշխարհներին բաժանեցին ժամացոյցներ և այլ իրեղեններ: Զիւլաբային ներկայ էր մեծ բազմութիւն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԸՆԱՆԻ ԹԱՂԱՌԱՐ

Անպատեմերի 25-ին կատարվեց Պարիզում ԲՆ-նանի թաղումը: Նա շատ չքեղ և փառաւոր էր, թէև կրում էր բուն քաղաքացիական բնակչութիւն և հանգուցեալի ցանկութեան համեմատ կատարվեց առանց հոգեւորականութեան: Դապարը գրված էր Collège de France բարձրագոյն դպրոցի գահիններէն միտում, որի պատերը ծածկված էին սև մահուցով: Դապարի շուրջը զարդարված էր կանաչով և ծաղիկներով: Հանդուցեալին վերջին հրաժարական ողջին տալու համար եկած էին միլիոններ, գեներալներ, ուսումնականներ և բազմաթիւ պատգամաւորութիւններ: Այլ և այլ ընկերութիւններից:

հաստատութիւններից և կորագորացիներից: Երաժշտութեան և դամբանական հասարակութիւններից յետոյ յաղարկաւորութեան հանդէսն անցաւ: Պարիզի փողոցներով դէպի Մոնմարտի գերեզմանոցը, որտեղ ժամանակաւորապէս թաղվեց հանգուցեալը: Գնացքի ամբողջ տարածութեան վրա կանգնած էին զօրքի շարքերը և խոնրված էր անգլիս բողմութիւն: Կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի առաջարկել քաղաքային ժողովին քանի մի մասնակցից յետոյ Պանթէօն տեղափոխել ԲՆ-նանի մարմինը, ինչպէս նաև Միշլէի և Կիլիսի մարմինները:

ՅՈՒՆԱՅ ԳՊՈՒՑՆԵՐԻ ՀԱՐՅՈՐ

Բուրգանցի սեպտեմբերի 18-ից (30-ից) հեռագրում են «Times» լրագրին հետևելու: «Բուրգանցի կառավարութիւնը դեռ ևս ոչինչ վճարական քայլեր չէ արել Բուրգանցիում եղած յուսաց դպրոցներին նոր դպրոցական օրէնքը գործադրելու վերաբերմամբ: Դիտաւորութիւն կար վերջնական օրէնքի այն յօդուածները, որոնք նպատաւոր չէին յայտնել, բայց յունաց կառավարութեան գործունէութեան եղանակը յարուցեց անհարգութիւնը դայրոցի Բուրգանցիում և այժմ Բուրգանցիում դժուար կացութեան մէջ է գտնվում: Ստամբուլի վճիռ է սպասել առիթի պատճառով: Առժամանակ յունաց դպրոցները Բուրգանցիում չընթանում նորից բացվում են և յունաց կառավարութիւնը յոյս ունենալով, որ Բուրգանցիում վերջապէս դիւտներ կան» դադարել է բողոքելուց»:

ԻՏԱԼԻԱ ՆԻ ՆԵՐԿՊԵՏԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Իտալական ժողովրդի գրեթէ բոլոր խաւերում երեքպիտեան դաշնակցութեան դէմ յազմունքները հետզհետէ սաստկանում են: Նմանապէս սաստկանում է ժողովրդի մէջ թշնամական տրամադրութիւնը Աւստրիայի դէմ: Միւհան քաղաքում հրատարակվող և խաղաղութիւն շատ տարածված «Secolo» լրագիրը բացարձակապէս յարձակվում է որ և է նոր ծախսերի դէմ սպառազինութեան համար և համարում է իտալացիներին կազմակերպել ամբողջ երկրում քաղաքական ընկերութիւններ երեքպիտեան դաշնակցութեան դէմ բռնելու կերպով բողոքելու համար: Մի այլ իտալական թերթ, այն է «Patria» լրագիրը, շատ խիստ կերպով յարձակվում է Աւստրիայի դէմ, ապացուցանելով որ երեքպիտեան դաշնակցութիւնը իտալիային ոչինչ օգուտ չէ բերում և այդ դաշնակցութիւնից օգուտը միմիայն Աւստրիան է:

Ամբողջ իտալիայում գեմեօկրատական ընկերակցութիւններ են կազմվում, որոնք պտրաստվում են կազմակերպել երեքպիտեան դաշնակցութեան դէմ բողոքող հրապարակական ժողովներ:

ՀԱՅՈՑ ԼԵՂՈՒՆ ԲՈՒԳԱՐԱՅՈՒՄ

Կ. Պօլսի «Հայրենիք» լրագրում կարդում ենք հետևեալ յօդուածը: Եկինանաք, թէ բոլորական կառավարութիւնը որոշած է, որ Բուրգանցի և Արևելեան Բուրգանցիի հայոց դպրոցներում մէջ հայոց իրերի դաւաճանութիւնը ջնջվի: Այս բոլոր թէև վերապահութեամբ կը ծանուցանենք, սակայն, դժբաղդաւ, ճշմարիտ ըլլալու է:

Ինչպէս կը տեսնվի քանի մը օրէ ի վեր ներքին լուրերում բաժնին մէջ հրատարակված լուրերէն, յունական դպրոցներն արդէն այդ դժբաղդ կացութեան մասնակցած են: Յունաց պատրիարքանի խառն ժողովը իր վերջին նիստի մէջ դաւաճեց այդ խնդրով և այդ առիթով ըլլալու էր յունաց պատրիարքի այցելութիւնը մեծ-կապարքով:

«Օսմանեան պետութեան մէջ հայոց և յունաց դպրոցները կատարեալ ապագութիւն վայելելով, Բուրգանցի, իբր անանջատ մասն օսմանեան պետութեան, պարտաւոր է յարգել այն առաւելութիւնները, զոր վն. սուլթանի հպատակները կը վայելին կապարութեան ամեն կողմերը: Տարակուս չունենք, որ սրբաւար պատրիարք հայրը իր կողմէն հարկ եղած դիմում պիտի ընէ կայսերական կառավարութեան մօտ»:

ԲԵՐԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆԸ

Կ. Պօլսից հաղորդում են, որ Բէրայի մէջ հայերի ունեցած նոր թատրոնի շքեղ շէնքը, որ Ս. Երբարդութիւն եկեղեցու կառուածն էր և տարեկան 1000 ոսկի եկամուտ էր բերում, անպայտ պատճառով կրակ է ընկել և գրեթէ ամբողջովին այրվել է: Թէև շէնքը ապահովաւորված էր, այնուամենայնիւ 1500 ոսկու չափ վնաս է հասել աղբիւր, չը հաշվելով տարեկան 1000 ոսկի եկամուտը, որ կորած պէտք է համարել այս տարվայ համար:

ՀԱՅԵՐԸ ՉԻԿԱԳՐՈՅԻՄ

Գաղթականութեան և պանդխտութեան սիրահար հայը հասել է արդէն և Չիկագո: Ահա թէ ինչ ենք կարդում արտասահմանեան լրագիրներում այդ հայերի վիճակի մասին: «Չիկագոյում կան շատ հայեր, որոնցից մեծ մասը կը գործեն քաղաքից դուրս Wire Mill-ում, որ կարելի է ասել զօրկընթաց: Չիկագոյի հայերը համեմատած միւս անգղիական հայերին առել անհաշիւանաձեղի վիճակ ունեն: Ինչպէս ուրիշ քաղաքներում, նոյնպէս էլ հոս հայերը կարծես կախարդուած են որ անպատճառ գործարաններ կեղտոտ օդին մէջ գործեն, ամենաանողջ կազմուածք ունեցողները մի քանի ամիս գործելով թոքախտ են ստանում: Շատերին յորքոր եղած է որ դաւաճենք երկման մաքուր օդի տակ գործեն: Եսկայն իրենք չեն համարում ունենք պատճառելով թէ Չիկագոյի մէջ կուզեն գործել, ունենք էլ թէ տեսնենք: Կան գործակալութիւններ որոնք խոսքանչիւր մարդից ստանում են 2 տուրք և ձիւ ուղարկում ուր հարկն է. այդ հարկին միջոց իսկ դրամական փոքր օգնութիւն էլ եղաւ որ թողնեն և գնան բայց չընդունեցին: Սրանք սիրում են գործարանի տաժան աշխատանքը և 15—20 հոգի մի սենեակում ապրել, որով փչանում են փրկվապէս և բարդապէս: Նիւթական կողմէն էլ անմիջապէս վիճակ ունեն, որովհետեւ շարունակ գործ չը կայ և կամ իրանք հրաւիրանում են»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Գերմանական կայսրը մի հրէայ սպային՝ իր թիկնապահ է նշանակել: Կարծում են որ այդ կերպով վիշնիւ կայսրը ուղեց ցոյց տալ թէ հակառակ է հրէաների դէմ Գերմանիայում մղված պայքարին:

— Բուրգանցիում արգելված է ֆրանսիական «Temps», «Figaro» և «Debats» լրագիրների մուտքը:

— Եւրոպական լրագիրները հաղորդում են, որ գերմանական վիշնիւ կայսրը դիտաւորութիւն ունի եկող տարի ուղևորվել Ամերիկա՝ Չիկագոյի համաշխարհային ցուցահանդէսն այցելելու համար:

— Հիւսիսային գործակալութիւնը հետեւեալ նշանաւոր հեռագիր է հաղորդում Բերլինից. գերմանական բոլոր կուսակցութիւններին միահամուռ դիտաւորութեան պատճառով կառավարութիւնը որոշեց յետ առնել զօրքի սպառազինութեան վերաբերմամբ իր մշակած նոր օրինադրելը:

— Խոլերայից յետոյ մեծ աղքատութիւն է տիրում Համբուրգում: Լրագիրներն ասում են, որ 20,000 բանւորներ մնացին առանց գործի: Համբուրգի բարեգործական ընկերութիւնը ժողովեց մօտ 80 հազար բուրժու չքաւորներին օգնելու համար, բայց այդ փողերը չնչին են համեմատելով դժբաղդների կարիքի հետ: Փողերն արդէն բաժանված են, իսկ կարօտեալները թիւը դարձեալ մեծ է:

— Շվեյցարիայի Բերն քաղաքում նորերս կայացած խաղաղութեան միջադպարին կոնգրեսը, փակելով իր նիստերը դիմեց չըջարեականով եւրոպական բոլոր պետութիւններին, յորդորելով նրանց՝ պահպանել խաղաղութիւնը: Շատ աննշան բացառութեանը, ասված է չըջարեականի մէջ, Եւրոպայում ոչ ոք պատերազմ չէ ցանկանում, իսկ ընդհակառակն բոլորն էլ ցանկանում են խաղաղութիւն, հանգստութիւն և ապահովութիւն:

— Հեռագիրը հաղորդեց մեզ արդէն անգլիացի բանաստեղծ Տէնիսոնի մահվան մասին: Այժմ գտնում ենք լրագիրներում մանրամասնութիւններ նրա կենսագրութեան մասին: Տէնիսոն միւտա 83 տարեկան հասակում: Նա իր ուսումը ստացել էր Կէմբրիջի համալսարանում և հարուստ մարդ լինելով:

Ներկայումս Եւրոպայի Գաղթական քաղաքում մի հայ, պ. Սերովբէ Սերովբեան, ամուսնացաւ մի իրանցացի աղջկայ, Նիկաթեթ Բեկիւն Ֆօլի օրիորդի հետ: Պատին օրհնող իրանցացի քահանան, պատուելի Հերովշ Ստեփան, դիմելով ամուսնացողներին, հետեւեալ փոքրիկ աստիքաւորութիւն արեց. «Ենթ վիճակվում է միայնիկ իրանցական Արմենիայի հետ: Եւ դա կը լինի մի քաղաքում միաւորութիւն. նշանածը կը միացնէ իրանցական երիտասարդութիւնն ու գեղեցկութիւնը՝ Արմենիայի տոկոսութեան, հաստատաւորութեան և բնակչութեան գործիւն հետ»:

ԻՍԱՌ-ԼՈՒՐԵՐ

Նորերումս Եւրոպայի Գաղթական քաղաքում մի հայ, պ. Սերովբէ Սերովբեան, ամուսնացաւ մի իրանցացի աղջկայ, Նիկաթեթ Բեկիւն Ֆօլի օրիորդի հետ: Պատին օրհնող իրանցացի քահանան, պատուելի Հերովշ Ստեփան, դիմելով ամուսնացողներին, հետեւեալ փոքրիկ աստիքաւորութիւն արեց. «Ենթ վիճակվում է միայնիկ իրանցական Արմենիայի հետ: Եւ դա կը լինի մի քաղաքում միաւորութիւն. նշանածը կը միացնէ իրանցական երիտասարդութիւնն ու գեղեցկութիւնը՝ Արմենիայի տոկոսութեան, հաստատաւորութեան և բնակչութեան գործիւն հետ»:

— Եւրոպայում հրատարակվում են 92 լրագիրներ, որոնցից 56 հատ լայն են տեսնում կայսրի քաղաքում, 18 հատ՝ Ալեքսանդրիայում, և 8 հատ՝ Պարս-Սալթիում: Այդ բոլոր լրագիրներից 40 հատ հրատարակվում են արաբերէն լեզուով, 24 ֆրանսիերէն, 16 յունարէն, 10 իտալերէն և 2 անգլիերէն լեզուով:

— Ինչպէս են համարակալված ինձ փոխ չը տալ չը գիտես, միթէ, որ ես քաղաքի տէրն եմ... — Եթէ քաղաքի տէրն ես, պատասխանում է անցողը, ապա ինչի խօսքայի ժամանակ մեզ տիրութիւն անելու փորձանք, ինքը փախար քաղաքից ու մեզ անխնայ թողնելու... *

— Մի տիկին խոստովանվում է քահանայի մօտ: Մի առ մի իր բազմաթիւ մեղքերը քահանային ասելուց յետոյ՝ տիկինը կանգ է առնում: — Մոռնալ ինչ է, յանկարծ հարցնում է քահանան... — Տէր-հայր, կարծեմ որ իմ անունս մեղք չէ, որ այն էլ ձեզ ասեմ, պատասխանում է խոստովանողը: *

— Մարաքաքաքի լրագիրը հաղորդում են, որ հուլիսուր նկարել Ալեքսանդրիայի, ուղևորվելով Ամերիկա, ուր դիտաւորութիւն ունի իր նկարներին պատկերասրահներ կազմակերպել, ծանապարհին մի առ ժամանակ մնաց Պարիզում: «Figaro» լրագիրը հաղորդում է, որ Պարիզում նրա պատին ճաշ տուեց պ. Գրիւնպայը, որը հուլիսուր նկարչին երկու պատկեր պատուիրեց: «Պատկեր նաւատորմը Ամերիկայում արքայութեան համար միշտ պատերազմի ժամանակ» և «Ամերիկական նաւերը, որոնք հայ բերին Ռուսաստան 1892 թ-ին»: Այդ երկու պատկերները հանդէս կը դրվին Չիկագոյում նկարչի այլ պատկերների հետ, որոնք վերաբերում են Ամերիկայի դիւտի պատմութեանը: *

— Մարաքաքաքի լրագիրը հաղորդում են, որ հուլիսուր նկարել Ալեքսանդրիայի, ուղևորվելով Ամերիկա, ուր դիտաւորութիւն ունի իր նկարներին պատկերասրահներ կազմակերպել, ծանապարհին մի առ ժամանակ մնաց Պարիզում: «Figaro» լրագիրը հաղորդում է, որ Պարիզում նրա պատին ճաշ տուեց պ. Գրիւնպայը, որը հուլիսուր նկարչին երկու պատկեր պատուիրեց: «Պատկեր նաւատորմը Ամերիկայում արքայութեան համար միշտ պատերազմի ժամանակ» և «Ամերիկական նաւերը, որոնք հայ բերին Ռուսաստան 1892 թ-ին»: Այդ երկու պատկերները հանդէս կը դրվին Չիկագոյում նկարչի այլ պատկերների հետ, որոնք վերաբերում են Ամերիկայի դիւտի պատմութեանը: *

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, 2 հոկտեմբերի: Ներկ թէհրանում բացվեց Մօսկվայի միջազգային առևտրական բանկի բաժինը:

ՎԻԵՆԱ, 2 հոկտեմբերի: Թագաժառանգ Յուստինիան այսօր, առաւօտեան 6 ժամին ժամանեց Հիւսիսային երկաթուղու կայարանը և չը դուրս դալով վազօնից, միացած դժով անցաւ դէպի Հարաւային երկաթուղու գիծը, որտեղից 7 ժամին ուղևորվեց Խաղաղութիւն:

ՊԵՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, 3 հոկտեմբերի: Նոյն կայսերական Մեծութիւնները Մեծ Իշխան Կոնստանտինովիչի հետ, երեկ երեկոյան 6 ժամին վերադարձան Գատչինո:

ՀՈՒՍ, 3 հոկտեմբերի: Բրինդից օտարած տեղեկութիւններն նայելով, այնտեղ եկաւ ուս...

սաց «ДОНЕЦЪ» հաւել, որով թաղամասանդ Յեսա-
րեւիկը ուղարկեց Յեսանասան:
ԲԵՐԼԻՆ 3 հոկտեմբերի: Բոլոր կուսակցութիւն-
ները միահամուռ դիմադրութեան պատճառով,
կառավարութիւնը վճանց հրամարկել զինուորա-
կան օրէնքից:
ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 4 հոկտեմբերի: Ներքին գործերի
մինիստրը վերադառնալով Պետերբուրգ, սկսեց իր
պաշտօնավարութիւնը: «Вѣст. Вѣд.» լրագիրը
հաղորդում է, որ Յարիցկին առաջադրւում է ան-
հատկութեան մի քանիսը ներկայացրին հաղորդակցութեան ձա-
նապարհները: մինիստրութեան մի նախաձեռն Յա-
րիցկին Ստորական երկաթուղու գիծ անցկաց-
նելու մասին: Գծի երկարութիւնը որոշված է 450
վերստ, արժէքը 4,500,000 ռ.: Լրագիրները հա-
ղորդում են, որ նոյեմբերի սկզբին Բուխարայի
էմիրը ուղարկում է Պետերբուրգ, 50 պաշտո-
նանների ուղեկցութեամբ: Լուրերին նայելով միա-
ժամանակ էմիրի հետ կը գայ և խիլայի խանը:
ԲՐԻՂԻՏԻ, 5 հոկտեմբերի: Անցեալ գիշեր թա-
ղամասանդ Յեսարեւիկը ճանապարհ ընկաւ «Երեւ-
իկ» հաւելով ղէպի Ալէքսը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Հոկտեմբերի 2-ին	
Լուսնի վրա 10 փունտ արծէ . . .	99 ռ. 50 կ.
Բերքի վրա 100 մարկ . . .	48 ռ. 80
Պարիկի վրա 100 ֆրանկ . . .	39 յ 47 1/2
Ոսկի . . .	արծէ . 7 յ 95
Մաքսայի կուպոններ . . .	159 յ —
Արծաթ . . .	1 յ 10
Բորսային դիմումներ . . .	4 յ 5 1/2 0

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է ՏՆԱՅԻՆ ԴԱՏԱՅԻԱՐԱԿՉՈՒՀԻ, (Գանձակ քաղաքը
գնալու) երկու փոքրահասակ երեխաների համար:
Պայմանները մասին կարելի է տեղեկանալ «Մշակի» խմբագրատանը:
(№ 114) 1—5

ՄԻ ՕՐԻՈՐԴ ցանկանում է դասեր ունենալ Թիֆլիսի հայ ընտանիքներում
հետազոտող հայաց լեզուից և մի և նոյն ժամանակ պատրաստում է աշա-
կերտահներ հայաց դպրոցների համար: Օրիորդն ունի վիշապական Թիֆլիսի քաղաքային
արհեստագիտական (պրոֆեսիոնալ) իրական դպրոցից: Հասցեն թողել «Մշակի» խմբա-
գրատանը: № 108 4—6 (հ. շ.)

Ցանկանում եմ դասեր ունենալ մասնաւոր տներում, ընդունում եմ կրկնութիւն
անել աշակերտների հետ և պատրաստել դպրոցների համար, զլսաւորապէս մաթէմա-
տիկայից և ընտանի գիտութիւններից: Հասցեն թողել «Մշակի» խմբագրատանը:
№ 107 4—5

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐ ՈՒ
ՁԵՒԻ ռուսաւորանին կից հոկտեմբեր ամսից բացվում է խոհարարական մասնաբաժին
իգական սեռի համար: Ցանկացողները գրվելու սրա դասընթացքին, կարող են դիմել
կար ու ձեռի ռուսաւորանը, Սերգէյեւսկի փողոց, տուն № 14.
№ 109 2—3 (հ. ե.)

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ա. ՍՈՒԶԱՆԱՃԵԱՆԻ
ԵՐԱԺՇԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ
(Կայսերական ռուսաց երաժշտական ընկերութեան Թիֆլիսի բաժնի գործակալ)
Մտացված է ահագին ընտրութիւն օրայինների և պիանինոների, Ներհերի և Բառ-
կէի գործարանից:
Վարձով են տրվում և ծախվում են երաժշտականութեամբ գործարանի գներով:
Մագազինում կան նաև ջութակներ, ֆլեյտաներ, լարեր և այլն:
Լիակատար Ժողովածու նոտաների էթանագրին հրատարակութիւնների: Պատուէր-
ները պ.պ. օտարաքաղաքացիներին՝ կատարվում են ճշգրտութեամբ, բարեխղճութեամբ և
անպակառ:
7—10

Մ. ՄՈՒՐՏԱԳ ունենալով առաւօտները մի քանի աղատ ժամեր,
ցանկանում է անցկացնել լեզուից դասեր տալ: Հաս-
ցեն կարելի է թողնել: ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱՅԱ փողոցում՝ տուն Ծուրինովի, № 5, բակում:
Կարող է նմանապէս զուլէրնորի պաշտօն վարել, օրական մի քանի ժամ, լաւ ունի-
կով: Երաժշտաւոր է, օր անցկացնել կանոնաւոր արտասանութիւն ունի, որն
ընդունված է Օկաֆորի և Կեմբրիջի համալսարաններում: Գիտէ և ֆրանսերէն լեզու:
(№ 113) 2—3

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ վաճառականական դասակարգին պատկանող
իւրաքանչիւր անձի համար ու ՄԱՏՁԵԼԻ ՁԵՆՆԱՐԿ առեւտրական հաշարարու-
թիւնը առանց ուսուցչի օգնութեան ռուսաւորանից համար:
Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ

ՁԵՆՆԱՐԿ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇԻԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
հոկտեմբերի լիակատար աղւսակներով, 1-ից մինչև 10.000 ռուբ. համար. 1% օրից մինչև 12% օ-
վաճառվում է եղբայր Թովմանովների բանկային գրասենյակում և հեղինակի մօտ.
Тифлиси, Нагорная ул., № 9. Օտարաքաղաքացիք դիմում են վերջին հասցեով Շ. Ս. Ма-
нузьянцу.
Գինն է 1 ռուբլի: Փոստի ծախս 21 կ. Գրաւաճառներին ղիշում կը լինի 110—150
(9—№ 95)

Պետ. բանկի 5% տուա 1 շրջանի . . .

103	50
2-րդ . . .	103
3-րդ . . .	—
4-րդ . . .	—
5-րդ . . .	—
6-րդ . . .	102
6% ոսկեայ ընտա . . .	163
4% ոսկեայ փոխառութիւն . . .	—
Արեւելեան 5 / փոխառ. 1-ին շրջ. . .	—
— 2-րդ . . .	103
— 3-րդ . . .	105
Ներքին 5% առաջին փոխառութ. . .	237
— երկրորդ . . .	218
Պետական երկաթուղային ընտա . . .	103
5 1/2 ընտա . . .	—
4% ներքին փոխառութեան . . .	94
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի . . .	101
Ազն. կալ. Պետ. բանկի խաղաղութ. . .	—
Գրաւ. թղթ. . .	191
5 1/2% վիշապ. գիւղ. հող. բանկի . . .	106
4 1/2% գրաւական թղթեր կալուած. . .	—
— փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մուտայ. . .	155
— թղթադ. . .	101
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. . .	102
ընկերութեան օրէկագրանկեր . . .	101
Մոսկովայի քաղաք. օրէկագրանկեր . . .	101
Օրէկայի . . .	101
Թիֆլիսի . . .	98
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի . . .	99
— Գաւթայի . . .	99
Ս. Պետերբուրգի բորսայի արամադրութիւնը . . .	—
խաղաղ է:	—

Խմբագիր-Հրատարակող՝ ԳԻՐԿՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

ՄԻ ՏԻԿԻՆ, որը ապրել է Պարիզում, կամենում է ընտանիքներում դասեր տալ
ֆրանսերէն լեզուից:
Հասցեն և պայմաններն իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը:
№ 108 4—10

ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ԿԱՆԱՆՅ ԵՒ ՀԱՍԱԿ ԱՌԱՅ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Մի քանի արհեստատէր կանանց և օրիորդաց
խնդրանքը բացել եմ մի մասնաւոր արհեստանոց:
Արհեստանոցի մէջ աւանդելի առարկայք կը վե-
նեն. ձևագիտութիւն, ձևագործութիւն և ձևա-
գործական գծագրութիւն:
Աւանդելի ձևագիտական տեսակներ կը լինեն,
1) հայերէն կամ Գալէստերեանի չափական դրու-
թեանը ձևագիտութիւն, 2) Գլոգլինսկու մէթոդով
(համեմատական չափով) ձևագիտութիւն, 3)
Ֆրանսիական մէթոդով ձևագիտութիւն:
Աւանդելի ձևագործական տեսակներ կը վե-
նեն, 1) Գանեֆօյի կամ այլ կտորների վրա դա-
նաղան գործողութեամբ ասեղով կարել, նոյնպէս
և բարձր վարդեր և այլ նկարներ կարել գարուսի
թելով և կարել. 2) սուղանի գործ, կտորի վրա,
կեռ. ասեղով դանաղան տեսակ նկարած ծաղիկներ
բանել, 3) երկաթի թելերի վրա գարուսի կամ այլ
թելերով վարդեր, տերեւներ և լայնեղը գործել,
4) ֆիլէի ասեղով տիւտոյներ և կրուժեկաներ գոր-
ծել, 5) մաքուր գործ տիւտոյներ և կրուժեկաներ
գործել, 6) պարզ ասեղով տիւտոյներ և կրուժե-
կաներ գործել և վրան դարձաւ դանաղան ծա-
ղիկներ և այլ նկարներ բանել, 7) կեռ. ասեղով
տիւտոյներ և կրուժեկաներ, 8) ֆալթբլոմ գոր-
ծած կրուժեկաներ, 9) քափառակի գործ կրուժե-
կաներ, 10) շուղի գործ կրուժեկաներ, 11) մատ
նուր կրուժեկաներ գործել, 12) անալաթոյ կարել,
13) թելքաղած կտորի վրա ասեղով բանել:
Աւանդելի ձևագործական գծագրութիւնք կը
լինեն՝ ֆիլէի ասեղով, պարզ ասեղով, կեռ. ասե-
ղով բանած կրուժեկաներ, նոյնպէս և անալա-
թոյ գործելու համար գծագրութիւն:
Այս ամենից յետոյ ով որ ցանկանում է կարող
կը լինի սովորել մանկէն (բալվան) շինել, հու-
թեան ձևագործից մի քանիս և երկու տեսակ
բրդական խալի գործել:
Օժիտ պատրաստող օրիորդներ կարող են օժի-
տի վերաբերեալ ձևագործներ գործել: Օժիտի
համար ձևագործներ կը լինեն պատի խալի,
մահաճակալի, սեղանի, կամօղի, չկաֆի, հայկի,
երկար և քառակուսի բարձրի և այլ առարկա-
ների երեսներ և տիւտոյներ գործել և պլիտակե-
ղէնի վերաբերեալ ձևագործներ և այլն:
Այս բոլորը սովորելու միջոցն է առ այժմ չա-
բաթական 2 օր, օրը 3—4 ժամ:
Արհեստներ աւանդելու սկսվում է հոկտեմբերին,
խալ ընդունելութիւններ լինում են սեպտեմբերի
21-ից, երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրեր,
երեկոյան ժամ 4-ից մինչև 8 ժամ:
Ընդունելութիւններ լինում են քննարանում
Թիֆլիսում, Օրբէլեան փողոցում, փոքրիկ նեղ
ճանապարհով չեղքացած, Յովհան. Սարգիսովի
տանը, № 26:
Մ. Սրբուհի Փափաղանց
№ 104 6—10

ՎԻԷՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
(ВЕНСКИЙ МАГАЗИНЪ)

Գլոգլինսկի պրոսպէկտ, առաջին գիմնազիայի հանդէպ, տուն Միլիտինի

Ս տ ա ց ե լ են ք ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍԱԿԱՆ
սեղանի համար ՏՂԱՄԱՐԿԱՆՑ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍ
ՀԱՅՈՒՄՏԵՐԻՆ՝ առե-
ւտրները:
Գները՝ ամենքին մատչելի են և անհամեմատ աւելի էժան՝ քան անցեալ
տարիները:
№ 93 8—15

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

Թիֆլիսի Կենտրոնական և Կովկասեան գրավաճառանոցներում և Բաղուի Թառապանի
գրավաճառանոցում վաճառվում են՝

ԲԱՐՍԵՂ ԲԱՄԱԼԵԱՆԻ
հետեւեալ հրատարակութիւնները՝

1) «Երեք քաջեր», կատակ . . .	գինն է 20 կոպ.
2) «Այլ ընդ օյն», վոզովի . . .	20
3) «Ելկալի վիշապ», վիպիկ . . .	10
4) «Եմանուէլ Մանիկ թագուհին» . . .	5
5) «Համլէտ», ողբերգութիւն . . .	60
6) «Նման Սարգիսան», էպիկ . . .	30

Վերջին անգամ դիմում եմ օտարաքաղաքացի այն անձանց, որոնց ուղարկված են իմ
հրատարակած «Համլէտ» ողբերգութեան օրինակները, որ առանց այլ եւ յետաձգութեան
ուղարկեն թէ վաճառված օրինակների դրամը, և թէ անվաճառ մնացած օրինակները:
2—3 № 112 Բարսեղ Բամալեանց

ՄԻ ՊԵՏԻԱՌՈՐ ՀՅՅ ԸՆՏԱՆԻՔ
Ցանկանում է գիշերօթիկ աշակերտներ պահել: Աշակերտները պիտի լինեն ոչ ա-
ւելի քան 15 տարեկան: Հասցեն կարելի է հարցնել «Մշակի» խմբագրատանը:
(№ 112) 2—5

ՆՈՐ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ
ԲԱՐՏԷՂ ԵՒՐՕՊԱՅԻ
որը շատ յարմար է զանազան տեղեր դանելու համար՝ լրագրներ և ամապրներ
կարգալիս: Գինը 1 ռուբլի, ճանապարհատու: Հասցեն.— Москва, у издателя О.
И. Анскаго, Малая Лубянка, д. Ивановскаго Монастыря.
(№ 112) 2—5

Թիֆլիսի ՄԻ ՕՐԻՆԱՒՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ ընդունում են գիշերօթիկ
ԱՇԱԿԵՐՏԵՐԻՆ և ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆԵՐԻՆ, նմանապէս կրկնում են նրանց հետ դասերը և
պատրաստում են նրանց Գիմնազիայի բոլոր առարկաներից:
Հասցեն, Սոլջալի, Վոլոնտէրսկայա փողոց, վերին յարկում, տուն Գինիէկովի
№ 13. (№ 105) 6—10